

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kansallinen demokratiaohjelma 2025: toimintasuunnitelma

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Ohjelmakokonaisuudet I

1. Osallisuus ja uudenlainen vuorovaikutus
2. Edustuksellinen demokratia
3. Suora ja osallistuva demokratia

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Osallisuus ja uudenlainen vuorovaikutus

Maria Wakeham-Hartonen

Hallitusohjelman lupaus uudenlaisesta vuorovaikutuksesta:

- Tarvitsemme enemmän poikkihallinnollista asioiden valmistelua ja päätöksentekoa. Kehitämme tapoja tuoda yhä laajemman joukon osaksi yhteiskunnan uudistamista.
- Uudenlainen vuorovaikutus tarkoittaa sekä ihmisten osallistumista julkisen hallinnon toimintaan huomattavasti nykyistä vahvemmin että uusien vuorovaikutusmenetelmien etsimistä ja kokeilemista.

Hallitusohjelman linjauksia osallisuudesta

- Vahvistetaan osallistumisoikeuksien ja aktiivisen osallistumisen toteutumista sekä hyviä väestösuhteita.
- Tuetaan lasten ja nuorten valmiuksia vaikuttaa omassa lähiympäristössään ja laajemmin yhteiskunnassa, ulkopuolisuutta kokevien osallisuuden vahvistamista, kansalaisjärjestöjen autonomian ja toimintaedellytysten turvaamista sekä lähidemokratian vahvistamista.
- Eriarvoisuutta torjutaan osallisuudella.

Toimenpiteet

- Tuodaan demokratia ja osallisuus toimintatapana julkishallinnon toiminnan keskiöön.
- Järjestetään eri väestöryhmille ja viranomaisille suunnattuja keskustelutilaisuuksia yhteistyössä Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (KANE), Etnisten suhteiden neuvottelukunnan (ETNO) ja Erätauko-säätiön kanssa.
- Myönnetään vuoden 2020 Demokratiapalkinto uudenlaista vuorovaikutusta edistäneille, kansalaisyhteiskuntaa edustaville tahoille tai toimijoille.

Keskustele vierustoverisi kanssa

Demokratiaohjelman tavoitteena on lisätä osallisuutta ja uudenlaista vuorovaikutusta. Miten voisimme tuoda yhä laajemman joukon ihmisiä osaksi yhteiskunnan uudistamista ja samalla lisätä osallistumista julkisen hallinnon toimintaan?

Edustuksellinen demokratia

Laura Nurminen

Hallitusohjelman linjauksia:

- Selvitetään puoluelain, vaalirahoituslain ja vaalilain kehittämistarpeita sekä tarvittaessa muuta poliittista toimintaa koskevaa lainsäädäntöä.
- Kehitetään vaali- ja puoluerahoituksen ilmoittamista koskevia säädöksiä ja käytäntöjä sen varmistamiseksi, että ilmoitukset antavat oikean kuvan mahdollisia sidonnaisuuksia aiheuttavasta ulkopuolisesta rahoituksesta.

Toimenpiteet

- Selvitetään vaalilain ja vaalijärjestelmän uudistamistarpeita.
- Arvioidaan vaalirahoituslain muutostarpeet.
- Valmistellaan vaalilain muutokset maakuntavaalien osalta.
- Valmistellaan puoluelain muutos ja perustetaan sähköinen puolerekisteri.
- Lisätään vaalien turvallisuutta ja ehkäistään haitallista vaalivaikuttamista.
- Selvitetään ja kokeillaan uusia tapoja äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi.

Keskustele vierustoverisi kanssa

*Tuleeko äänestysaktiivisuuden
laskusta olla huolissaan?*

*Millä keinoilla
äänestysaktiivisuutta voitaisiin
nostaa?*

Suora ja osallistuva demokratia

Niklas Wilhelmsson

Hallitusohjelman linjauksia:

- Edistetään aktiivisesti monipuolisia ja vaikuttavia osallistumisen mahdollisuuksia ja suoran demokratian keinoja.
- Arvioidaan tarpeet kansalaisaloitejärjestelmän kehittämiseen.
- Lasketaan kansalaisaloitteen allekirjoittamisen ikäraja 15 vuoteen nuorten yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistamiseksi.

Toimenpiteet

- Selvitetään ja valmistellaan kansalaisaloitelakiin ja EU-kansalaisaloitelakiin liittyvät muutokset.
- Valmistellaan maakuntalain osallistumisoikeudet ja tuetaan niiden toimeenpanoa.
- Helpotetaan kunnallisten ja maakunnallisten kansanäänestysten järjestämistä.
- Tuetaan uusien osallistumismuotojen kokeiluja sekä niiden käytön laajentamista.

Keskustele vierustoverisi kanssa

*Minkälaisia uusia osallistumisen
muotoja tulisi ottaa käyttöön?*

*Miten sinä haluaisit osallistua
yhteiskunnalliseen toimintaan?*

Ohjelmakokonaisuudet II

4. Hallinnon avoimuus, kuuleminen ja kansalaisyhteiskunta
5. Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus ja nuorten osallisuus

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Hallinnon avoimuus, kuuleminen ja kansalaisyhteiskunta

Sami Demirbas

Hallitusohjelman linjauksia:

- Säädetään avoimuusrekisteri parlamentaarisen valmistelun pohjalta kansalaisyhteiskuntaa kuullen.
- Kuulemiskäytäntöjä ja vaikutusten arviointia parannetaan sekä lisätään kansalaisyhteiskuntaan liittyvää osaamista hallinnossa.
- Turvataan osallisuuden ja monimuotoisen kansalaistoiminnan edellytykset valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti.
- Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä vahvistetaan. Eriarvoisuutta torjutaan osallisuudella. Kaikkien mahdollisuutta merkitykselliseen kansalaistoimintaan edistetään ja turvataan järjestöjen toiminnan autonomisuus.

Toimenpiteet

- Valmistellaan sähköinen avoimuusrekisteri.
- Kehitetään ja otetaan käyttöön uusia kuulemismenetelmiä ja kehitetään kuulemiseen liittyvät indikaattorit.
- Kehitetään verkkodemokratiapalveluja.
- Edistetään valmisteluun ja päätöksentekoon liittyvän tietopohjan saatavuutta ja ymmärrettävyyttä.
- Selvitetään mahdollisuuksia tukea kansalaisjärjestöjen varainhankintaa ja purkaa kansalaistoimintaa häiritsevää byrokratiaa.

Keskustele vierustoverisi kanssa

*Mitä mieltä olet esitetyistä
toimenpiteistä, ovatko ne
mielestäsi riittäviä
lisäämään
yhdenvertaisuutta eri
kansalaistoimijoiden
välillä?*

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus ja nuorten osallisuus

Liisa Männistö

Hallitusohjelman linjauksia:

- Nuorten kuulemisvelvoitetta vahvistetaan ja sen kehittämiseksi kehitetään uusia työkaluja.
- Edistetään vapaaehtoistyössä tehdyn työpanoksen ja osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Edistetään yhteistyötä järjestöjen ja koulujen välillä.
- Vahvistetaan koulujen ja oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta ja osallistamista.

Toimenpiteet

- Tarkastellaan opetussuunnitelmia demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen osalta ja tuetaan niiden toimeenpanoa.
- Kehitetään demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta opettajankoulutuksessa ja opettajien täydennyskoulutuksessa.
- Lisätään viranomaisten tietoisuutta nuorten osallistumisoikeuksista.
- Vahvistetaan nuorten yhdenvertaista osallisuutta ja hyviä väestösuhteita.
- Selvitetään, millä toimenpiteillä vapaaehtoistyössä tehdyn työpanoksen ja osaamisen tunnistamista ja tunnustamista voidaan edistää.

Keskustele vierustoverisi kanssa

*Demokratiaohjelmassa osallisuus
on läpileikkaava teema.*

*Näettekö että toimenpiteet nuorten
osallisuuden edistämiseksi ovat
toimintasuunnitelmaluonnoksessa
riittäviä?*

*Mitä puuttuu, mitä pitäisi painottaa
tai mitä voisi jättää kokonaan
pois?*

Kiitos!

Demokratiaohjelma oikeusministeriön
verkkosivuilla:

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM036:00/2019>

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET